

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

PESEL

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA KASZUBSKIEGO**

POZIOM ROZSZERZONY

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Zaznaczając odpowiedzi w części karty przeznaczonej dla zdającego, zamaluj pola do tego przeznaczone. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
8. Tylko odpowiedzi zaznaczone na karcie będą oceniane.

MAJ 2014

**Czas pracy:
180 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania:60**

*Część I – 20 pkt
Część II – 20 pkt
Część III – 20 pkt*

MOK-R1_1P-142

Arkusz składa się z trzech części:

- testu leksykalno-gramatycznego,
- przekładu tekstu z języka kaszubskiego na język polski (tekst tłumaczenia napisz w miejscu na to przeznaczonym),
- zadania sprawdzającego umiejętność pisania własnego tekstu (wybierz jeden temat i napisz wypracowanie, wybrany temat zaznacz).

Test leksykalno-gramatyczny (20 pkt)

Wybierz tylko jedną odpowiedź.

Zadanie 1. (1 pkt)

Przeczenie *ni* można połączyć z czasownikiem

- A. jem.
- B. móm.
- C. chòdzy.
- D. czëtô.

Zadanie 2. (1 pkt)

Wskaż wyraz, w którym nie zachodzi proces kaszubienia.

- A. serota
- B. toczëc
- C. pëskati
- D. wracac

Zadanie 3. (1 pkt)

Wskaż wyraz, w którym zachodzi jotacja.

- A. jìglasti
- B. jôda
- C. jednomëslnie
- D. jawernota

Zadanie 4. (1 pkt)

W którym z wymienionych wyrazów mamy do czynienia z zanikiem *e* ruchomego?

- A. kwik
- B. skrzek
- C. piec
- D. pôlc

Zadanie 5. (1 pkt)

Wskaż grupę, w której we wszystkich wyrazach zachodzi labializacja.

- A. wigòdno, òn, nòùka
- B. mòc, królowac, jakòs
- C. wòlno, ùwiąz, retôj
- D. pôłnié, pón, swój

Zadanie 6. (1 pkt)

W formach *zôpôd* – *zôpadu* występuje

- A. zanik ruchomej samogłoski *e*.
- B. jakościowa wymiana samogłosek.
- C. ilościowa wymiana samogłosek.
- D. ilościowa wymiana spółgłosek.

Zadanie 7. (1 pkt)

Przymiotnik *paradny* w celowniku liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego ma końcówkę

- A. –émù.
- B. –ą.
- C. –y.
- D. –ym.

Zadanie 8. (1 pkt)

Forma *dwòje* to przykład liczebnika

- A. głównego złożonego.
- B. głównego prostego.
- C. porządkowego.
- D. zbiorowego.

Zadanie 9. (1 pkt)

Wyraz *wrëczk* został utworzony za pomocą sufiksu

- A. –zerowego.
- B. –ëczk.
- C. –czk.
- D. –k.

Zadanie 10. (1 pkt)

Wyraz *trzimkôj* jest przykładem

- A. zdrobnienia czasownika.
- B. zdrobnienia rzeczownika.
- C. zgrubienia czasownika.
- D. zgrubienia rzeczownika.

Zadanie 11. (1 pkt)

W literackiej kaszubszczyźnie końcówką rzeczowników rodzaju męskiego w narzędniku liczby pojedynczej jest

- A. –e.
- B. –ã.
- C. –ą.
- D. –ama.

Zadanie 12. (1 pkt)

Konstrukcja *jesce mielë* reprezentuje

- A. archaiczny czas przeszły.
- B. czas przyszły złożony.
- C. czas zaprzeczony.
- D. czas przeszły prosty.

Zadanie 13. (1 pkt)

W wyrażeniu *midzë jizbama* forma *midzë* jest

- A. zaimkiem rzeczownym.
- B. spójnikiem.
- C. przyimkiem.
- D. partykułą.

Zadanie 14. (1 pkt)

Wypowiedzenie *Rozbito szybę* należy przetłumaczyć

- A. Rozbilë rutã.
- B. Rozbito rutã.
- C. Bëła rozbitô ruta.
- D. Rozbito szibã.

Zadanie 15. (1 pkt)

Zwrot *dac wiôldzi pòmión* w języku polskim znaczy

- A. przekazać komuś informację.
- B. mianować kogoś na stanowisko.
- C. dać godną nazwę.
- D. odbić się głośnym echem.

Zadanie 16. (1 pkt)

Zdaniu *Nie kłopocz się o mnie* odpowiada następujące tłumaczenie na język kaszubski:

- A. Ni miej strachù ò nic.
- B. Nie mëslë ò mie lëchò.
- C. Nie mów ò mie zle.
- D. Nie jiscë sã ò mie.

Zadanie 17. (1 pkt)

Frazeologizm *krëpë w garkù rechòwac* oznacza

- A. pluć sobie w brodę.
- B. skapić.
- C. kłamać.
- D. mieć wyrzuty sumienia.

Zadanie 18. (1 pkt)

Wyraz *namienienie* w języku polskim oznacza

- A. imię.
- B. drugie imię.
- C. przeznaczenie.
- D. sen.

Zadanie 19. (1 pkt)

Wyrazy *abò, bò, jaż, le to*

- A. spójniki.
- B. partykuły.
- C. przyimki.
- D. przysłówki.

Pisanie własnego tekstu (20 pkt)

Temat 1. Jak poeci postrzegają nadzieję? Przeanalizuj, zinterpretuj i porównaj poniższe wiersze.

Jan Walkusz

Nôdzeja

Dwa malé òczka
gwiónzdë wërwóné niebù
przez miłosc
zazérają mòdroscą
w jadra żęcégò
jak bliza z czòlna rëbòkóm
w nôdzeji
na lepszi pòłów
– rączzi
mòlé skrzidelka wiatraka
scygają parminë słuńca
i mielą zòrna cëskónëch słów
na jasny ùsmiéch

Jak jutrozenka
rozpòlonò ògniã
skapónò w sztòłtach
delikatnëch kropel rosë
stojisz nad hòrizontã
dającë wiarã
na
nowi
lepszi
dzéń.

J. Walkusz, *Jantarowi pòcerz. Jantarowy pacierz*, Gdynia 1991, s. 76.

Lucyna Sorn

Nôdzeja

Czej jes sóm,
jak ptòch wplątóny w chróscewié,
chtërnégò nicht ni mòże pùscëc na wòlã –
miéj nôdzejã!

Czej jes sóm,
jak piskłatkò wëpadlé z gniòzda,
chtërno ni mòże przinć nazòd dodóm –
miéj nôdzejã!

Czej jes sóm,
jak człowiek z pòszarpónym sercã,
chtëren nie rozmieje znôwù òblubic –
miéj nôdzejã!

Blós nôdzeja dô Tobie: wòlnosc, ùtacenié ë miłotã!

L. Sorn *Nôdzeja* [w:] „Zymk. Zéndzenié Młodëch Ùtwórców Kaszëbszczich”, zsziwk 5, Gdiniô – Wejrowò 2006, s. 52.

Temat 2. Dokonaj analizy fragmentu tekstu *Farwë żęcégò* Stanisława Bartelika i odnieś się do tez zawartych w utworze dotyczących pochodzenia człowieka i życia na Ziemi.

Stanisław Bartelik

Żęcé

Wiele je na swiece dzywnosców, a nôwikszą je żęcé, apartno no lëdzczé. Wiòldzi ùczali biochemik, Albert Szent-Györgyi napisòł, że żęcé je nômni prawdopòdobnym òrtã jistnieniô materii, a Skaldowie zaspiéwelë, że „żęcé je fòrmã jistnieniô biòłtka”, chòc ksądz profesor W. Sedlak òdkrił żęcé òpiarté na krzemie, a nié na wãglu jak biòłtkò ë kwasë nuklejinowé.

Jak z tim żęcym richtich je? Skądka òno sã wzãło?

Ti, co wëznówają religiã wierzą, że żęcé je dóné òd Bòga. Bël téz czas, że wiele mądrëch lëdzy ùwòżalo (a jesz terò niechtërny tak mëszał), że żęcé przëklatrowalo na Zemiã z jinëch planëtów abò z kòsmòsu. Jesz jiny ùwòżają, że pòwstało czësto samò i próbują dokòzac, jak to miało bëc. Że nibë na Zemi dôwno, dôwno temù wszëtckò bëło wëmiészóné, bël taczì pròwdzëwi chemiczny zós, a do tegò dërch sã hiskało. I tej w nym zòsu pòwstòwałë rozmajité substancje. Në, to sã łączëlë do kùpë, to pùrgalë kòl siebie, to szcidiwalë na dno, to szlópòwałë jedna drëgã, jaz sã z nich zrobiłë drëmelczì. Jak ne drëmelczì bëłë wiòldzë, jak bëło w nich skòpicã rozmajitëch substancjów, tej òne abò sã rozwòlałë, abò gruzdzëlë, abò rozdzelìwalë. To, że òne sã rozdzelìwalë, nie bëlobë nic taczégò, ale jak òne sã rozdzelìwalë tak, że jedna szlachòwa za drëgã – to ju wedle niechtërnëch ùczalëch mògło bëc òznakã żęcégò. Pòzdni te drëmelczì tak sã łączëlë ë rozdzelìwalë, że jedne bëłë pòtrzëbnë drëdzim, że jedne ni mòglë bez drëdzich pòwstawac. Pò wiele miliónach lat wëkùcharzëlò sã z tegò to, co widzëmë teròzkù ë zwiemë żęcym.

Jakbë na to wszëtckò nie wzéròł, pròwda je takò, że czedëskù to żęcé bëło abò kask, abò czësto jiné i że w jednym mòlu negò żęcégò na Zemi nastòł człowiek. Lëdze òd pòczãtkù bëłë czekawi wiedzec, skądka òni sã wzãlë? Czë mają dëszã ë cało, czë blós samo cało? Czë materiô je zrobionô za spròwkã deji, czë deje sã brzadã materii?

Òd dôwnëch czasów ò to sã spierają ë spierac bądã. Jedny bez wãtpieniô wierzą, że Bóg ùlepił człowieka z kału (abò z glënë), tchnął w niego żęcé ë dól mù dëszã niesmiertelnã. Jinszi wierzą, że te pierszë gruzelczì żęcégò przëcygnãłë jednak z kòsmòsu (chòc sã i taczì – jak E.v.Däniken – co chcą wierzëc, że to jistwë rozëmne przëlecalë na Zemiã); z tëch gruzelków z kòsmòsu abò drëmelków zemsczich pòwstałë wszëtczë jiné òrtë żęcégò, a na kùncu człowiek. Jistné fizmatenta. Sã téz taczì, co sã ùdbë, że Bóg je blós kùczrà, co wszëtczim czerëje, ale żęcé pòwstało na dludzi drodze rozmajitëch zmianów (biologówie

BRUDNOPIS
(nie podlega ocenie)